

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. K.**, bývajúceho v N., zastúpeného Advokátskou kanceláriou S. s.r.o., so sídlom v N., proti žalovanému **F. K.**, bývajúcemu v N., zastúpenému JUDr. J. H., advokátom v B., **o zaplatenie 16 596,96 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 25 C 229/2003, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. novembra 2009 sp. zn. 5 Co 109/2008, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 25. novembra 2009 sp. zn. 5 Co 109/2008 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom (prvým v poradí) z 29. marca 2005 č.k. 25 C 229/2003-99 v spojení s opravným uznesením z 20. apríla 2005 č.k. 25 C 229/2003-109 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000,-- Sk s 12 % ročným úrokom z omeškania od 2. mája 2003 do zaplatenia, do 15-tich dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vo zvyšku súd návrh ohľadne lehoty splatnosti úroku z omeškania zamietol. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 73 944,-- Sk k rukám jeho právnej zástupkyne do 15-tich dní od právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca poskytol žalovanému na základe písomnej zmluvy z 23. apríla 2003, ktorá bola spísaná u JUDr. P. U., finančnú čiastku 500 000,-- Sk s termínom splatnosti 1. mája 2003. Žalobca tvrdil, že žalovaný mu pôžičku v stanovený deň a ani neskôr nevrátil, poprel pravdivosť tvrdenia žalovaného o vrátení pôžičky 2. mája 2003 v priestoroch reštaurácie H.. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že žalobca preukázal, že žalovanému požičal finančné prostriedky v sume 500 000,-- Sk a ten mu ich nevrátil. V dôsledku omeškania žalovaného so splnením dlhu vznikol žalobcovi nárok aj na úrok z omeškania od

2. mája 2003. V časti návrhu o zaplatenie úroku z omeškania za 1. máj 2003 súd preto návrh ako nedôvodný zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného uznesením z 21. júna 2006 sp. zn. 5 Co 140/2005 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd uviedol, že rozhodnutie prvostupňového súdu je nezrozumiteľné a nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Okresný súd v Nitre rozsudkom (druhým v poradí) z 3. apríla 2008 č.k. 25 C 229/2003-245 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 500 000,-- Sk s 12 % ročným úrokom z omeškania od 2. mája 2003 do zaplatenia a povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania 159 162,50 Sk k rukám jeho právnej zástupkyne, všetko do 15-tich dní od právoplatnosti rozhodnutia. Súd po doplnení dokazovania mal za preukázané, že žalobca poskytol žalovanému pôžičku 500 000,-- Sk na základe písomnej zmluvy z 23. apríla 2003, pričom termín splatenia dlhu bol 1. máj 2003. Medzi účastníkmi, ale aj svedkami boli rozporné tvrdenia o tom, či žalovaný peniaze žalobcovi vrátil alebo nie. Výpovede účastníkov a svedkov vyhodnotil súd z rôznych strán, zohľadniac osobné vzťahy účastníkov a svedkov, časový sled udalostí a množstvo dôkazov v prospech tej či onej strany sporu. V priebehu konania došlo k postúpeniu pohľadávky žalobcu voči žalovanému na spoločnosť B. s.r.o., o čom bol žalovaný upovedomený. Žalobca mal súhlas postupníka na vymáhanie pohľadávky vo svojom mene na účet postupníka, preto z toho hľadiska by sa aktívna legitimácia žalobcu nemenila a mohol byť zmenený len petit, komu je žalovaný povinný dlžnú sumu zaplatiť. Zmluva o postúpení pohľadávky bola uzavretá na dobu 6 mesiacov s tým, že zmluvné strany mohli dodatkom kedykoľvek túto zmluvu predĺžiť. Keďže sa tak nestalo, a teda zmluva nebola predĺžená, uplynutím 6-mesačnej doby zanikla a žalobca bol oprávnený znova vymáhať dlžnú sumu na svoj účet. Z dokazovania vyplynul jediný záver, že žalobca (aktívne legitimovaný) uniesol dôkazné bremeno o tom, že žalovanému pôžičku poskytol. Žalovaný naopak nepreukázal, že by pôžičku žalovanému vrátil. Okrem istiny súd priznal žalobcovi v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka a nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z. 12 % úrok z omeškania od 2. mája 2003. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného rozsudkom z 25. novembra 2009 sp. zn. 5 Co 109/2008 zmenil rozsudok prvostupňového súdu tak, že návrh žalobcu zamietol. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania 6 793,32 € na účet jeho

právneho zástupcu v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že súd vyhovel návrhu žalobcu napriek tomu, že v spore prestal byť aktívne legitimovaný (aktívnu legitímáciu namietal žalovaný v odvolaní). V preskúmvanej veci nebolo medzi účastníkmi konania sporné, že žalobca ako veriteľ na základe zmluvy o pôžičke z 23. apríla 2003 požičal žalovanému ako dlžníkovi 500 000,-- Sk. Termín splatenia dlhu bol 1. mája 2003. Odvolací súd dospel k záveru, že Zmluva o postúpení pohľadávky z 16. marca 2007 je pre jej neurčitosť a protirečivosť článku V. bod 15 veta druhá a článku V. bod 16 absolútne neplatná v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka, pretože obsah týchto článkov je nejasný a nemožno ani výkladom týchto článkov zistiť, čo nimi chceli účastníci tejto zmluvy vyjadriť. Z neplatného právneho úkonu nemôže vzniknúť platný právny úkon. Teda ak je absolútne neplatná zmluva o postúpení pohľadávky, potom ani následná žiadosť postupníka zmysle § 530 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorou požiadal postupník postupcu, aby vymáhal postúpený nárok sám vo svojom mene na účet postupníka, nie je platná. Postupca nemôže získať aktívnu legitímáciu na vymáhanie postúpeného nároku, keďže postúpenie pohľadávky bolo absolútne neplatné. Otázka platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky však nie je rozhodujúca z hľadiska účinku splnenia záväzku dlžníkom postupníkovi, ak postupca oznámil dlžníkovi postúpenie pohľadávky. Za tejto situácie, kedy dlžník nie je oprávnený dožadovať sa preukázania zmluvy o postúpení (§ 526 ods. 2 Občianskeho zákonníka), potom jeho záväzok zaniká splnením postupníkovi aj v prípade, že zmluva o postúpení pohľadávky neexistuje alebo je neplatná z akéhokoľvek dôvodu. Teda ak pôvodný veriteľ už oznámil dlžníkovi postúpenie pohľadávky, čo sa stalo aj v predmetnej veci, ten už nemôže od nového veriteľa požadovať, aby preukazoval zmluvu o postúpení a je povinný plniť postupníkovi. Doterajší veriteľ (postupca) stratil momentom oznámenia postúpenia pohľadávky dlžníkovi aktívnu vecnú legitímáciu na uplatňovanie či vymáhanie nároku (predmetu postúpenia pohľadávky) voči dlžníkovi a nový veriteľ (postupník) nadobudol nielen postupovanú pohľadávku, ale spolu s ňou aj aktívnu vecnú legitímáciu na jej uplatnenie. O trovách konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1, 2 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodil z § 238 ods. 1 O.s.p a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Navrhol rozsudok krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Súčasne navrhol odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia. Uviedol, že právny názor odvolacieho súdu nemá oporu v platných právnych predpisoch. Dovolateľ sa prikláňa k názoru odvolacieho súdu v tom, že zmluva o postúpení pohľadávky je neplatná. Nestotožňuje sa

však s názorom, že v konaní nie je aktívne legitimovaný. Uviedol, že nie je možné akceptovať prechod oprávnenia na vymáhanie pohľadávky napriek neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky a súčasne neakceptovať a teda postupcu diskriminovať v tom, že nemôže uplatniť svoj nárok podľa ustanovenia § 530 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

K dovolaniu žalobcu sa žalovaný vyjadril a navrhol ho ako nedôvodné zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c) účastník

konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. dovolateľ nenamietal, vady v zmysle § 237 písm. a/ až e/, g/ O.s.p dovolacím súdom ani zistené neboli.

Dovolací súd však zistil, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 123 O.s.p. účastníci majú právo vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali. Právo účastníkov vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu sa v konaní realizuje tak, že predseda senátu spravidla bezprostredne po vykonaní každého dôkazu umožní účastníkovi, aby sa k nemu bezprostredne vyjadril a aby uviedol všetko, čo pri hodnotení vykonaného dôkazu považuje za významné. Vyjadrenie k vykonanému dôkazu je jedným z podkladov, na základe ktorých súd pri rozhodovaní vo veci samej hodnotí dôkazy. Právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom nemožno zamieňať s možnosťou účastníkov na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci (§ 118 ods. 4 O.s.p.), pretože obsah a účel týchto procesných práv účastníka je rozdielny. Procesnú možnosť účastníka vyjadriť sa k vykonanému dôkazu musí súd vytvoriť účastníkovi už v rámci dokazovania. Naopak, procesnú možnosť zhrnúť návrhy a vyjadriť sa k dokazovaniu i k právnej stránke veci je súd v zmysle § 118 ods. 4 O.s.p. povinný vytvoriť účastníkovi až na záver pojednávania. V "záverečnej reči" môžu účastníci (rovnako ich zástupcovia) zhrnúť svoje návrhy, vyjadriť svoj názor na vykonané dokazovanie z hľadiska jeho úplnosti, zákonnosti a hodnotenia jednotlivých dôkazov. Vyjadriť sa môžu nielen k skutkovej stránke veci (z akých skutkových záverov by mal súd vychádzať), ale tiež k právnej stránke veci (môžu uviesť, ako by mal súd vec posúdiť po právnej stránke). "Záverečnú reč" nemusí predniesť osobne účastník konania, môže ju za neho predniesť jeho

zástupca. Podstatný obsah "záverečných rečí" treba uviesť do zápisnice o pojednávaní. Spravidla je na "záverečnú reč" vyzvaný žalobca pred žalovaným, je však na úvahe predsedu senátu, kedy účastníkov vyzve, aby predniesli "záverečné reči", a v akom poradí im udelí slovo.

Z obsahu zápisnice odvolacieho súdu o pojednávaní z 25. novembra 2009, na ktorom došlo aj ku konečnému rozhodnutiu vyplýva, že odvolací súd „doplnil“ dokazovanie (str. 3 zápisnice) a to opätovným oboznámením formou prečítania Zmluvy o postúpení pohľadávky z 16. marca 2007 z prílohovej obálky na č.1. 130, Oznámenia M. K. žalovanému o postúpení pohľadávky z 12. marca 2007, Doručenia oznámenia o postúpení pohľadávky a výzvy na zaplatenie zo strany spoločnosti B. s.r.o., správy o vymáhaní pohľadávok, súhlasu k vymáhaniu pohľadávky z 16. marca 2007, adresovaný spoločnosťou B. s.r.o. K. žalobcovi a vyjadrenia žalobcu, resp. právnej zástupkyne z 26. júna 2007. K vykonaným dôkazom sa žiaden účastník vyjadriť nechcel. Následne odvolací súd vyhlásil rozsudok. Obsah vyššie uvedenej zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom svedčí o tom, že odvolací súd v danej veci nevytvoril účastníkom konania procesnú možnosť vyjadriť sa v zmysle § 118 ods. 4 O.s.p. Týmto svojím postupom zaťažil konanie vadou spočívajúcou v odňatí možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. marca 2011

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová

